

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2006 vp

Hallituksen esitys vuoden 2006 lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä toukokuuta 2006 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2006 lisätalousarvioksi (HE 55/2006 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 5 päivänä kesäkuuta 2006 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 1/2006 vp — Timo Soini /ps ym.: Määrärahan vähentäminen EU-puheenjohtajuuskauden lisämäärärahasta (23.02.22)
- LTA 2/2006 vp — Päivi Räsänen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 3/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen korkeimman oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.21)
- LTA 4/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen hallintotuomioistuinten käsittelyn nopeuttamiseen (25.10.22)
- LTA 5/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen korkeimman hallinto-oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.22)
- LTA 6/2006 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen tuomioistuinten menoihin (25.10.23)
- LTA 7/2006 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen hovioikeuksien, hallinto-oikeuksien, käräjäoikeuksien, markkinaoikeuden, vakuutus oikeuden ja työtuomioistuinten toimintatavoitteiden ja henkilöstöresurssien turvaamiseen (25.10.23)
- LTA 8/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen ali-, hovi- ja hallinto-oikeuksien sekä vakuutus oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.23)
- LTA 9/2006 vp — Sari Essayah /kd ym.: Määrärahan osoittaminen vankien kuntoutukseen (25.50.21)
- LTA 10/2006 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen kriminaalihuollon ennalta ehkäisevään toimintaan (25.50.21)
- LTA 11/2006 vp — Tuija Nurmi /kok ym.: Määrärahan osoittaminen vankeinhoitolaitoksen toimintamenoihin (25.50.21)
- LTA 12/2006 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen rangaistusten täytäntönnäpön toimintamenoihin (25.50.21)

VaVM 11/2006 vp — HE 55/2006 vp

- LTA 13/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen vankeinhoitolaitoksen henkilöstön lisäämiseen (25.50.21)
- LTA 14/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen syyttäjälaitoksen henkilöstön lisäämiseen (25.60.21)
- LTA 15/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen syyttäjien määrärahoihin (25.60.21)
- LTA 16/2006 vp — Pertti Hemmilä /kok: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.75.21)
- LTA 17/2006 vp — Kari Kärkkäinen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.75.21)
- LTA 18/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen erikoispoliisikoirien koulutukseen (26.75.21)
- LTA 19/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.75.21)
- LTA 20/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen jalkaväkimiinoja korvaavien järjestelmien suunnitteluun ja valmistuksen aloittamiseen Keuruun Pioneerivarikolla (27.10.16)
- LTA 21/2006 vp — Timo Soini /ps ym.: EU-puheenjohtajuuskauden lisämäärärahaan ehdotetun määrärahan vähentäminen (28.80.26)
- LTA 22/2006 vp — Tuija Nurmi /kok: Määrärahan osoittaminen Lahden yliopistokeskukselle (29.10.21)
- LTA 23/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen lääkärikoulutuksen lisäämiseen (29.10.21)
- LTA 24/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäen elokuvafestivaaleille (29.90.52)
- LTA 25/2006 vp — Pertti Hemmilä /kok: Määrärahan osoittaminen maatalouden polttoaineveron palauttamiseen (30.20.40)
- LTA 26/2006 vp — Mikko Alatalo /kesk: Määrärahan osoittaminen Sorilan kevyen liikenteen väylän rakentamiseen (31.24.21)
- LTA 27/2006 vp — Susanna Haapoja /kesk: Määrärahan osoittaminen paikallistien Raparanta—Kauhajärvi peruskorjaukseen (31.24.21)
- LTA 28/2006 vp — Pertti Hemmilä /kok: Määrärahan osoittaminen tiestön ylläpitämiseen (31.24.21)
- LTA 29/2006 vp — Anne Holmlund /kok: Määrärahan osoittaminen kiertoliittymän rakentamiseen Ulvilan keskustaajamassa (31.24.21)
- LTA 30/2006 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpidon tasoon säilyttämiseen (31.24.21)
- LTA 31/2006 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen valtatie 4 perustienpitoon välille Lusi—Vaajakoski (31.24.21)
- LTA 32/2006 vp — Rauno Kettunen /kesk: Määrärahan osoittaminen valtatie 5 parantamiseen välillä Päiväranta—Vuorela (31.24.21)
- LTA 33/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Kaakkois-Suomen tieverkoston kehittämiseen (31.24.21)

- LTA 34/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen moottoriväylän E18 rakentamisen suunnitteluun välille Hamina—Vaalimaa (31.24.21)
- LTA 35/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen tieosuuden Taa-vetti—Selkäharju rakentamisen suunnitte-luun valtatiellä 6 (31.24.21)
- LTA 36/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 7 (E18) Haminan ohikulkutien rakentamiseen (31.24.21)
- LTA 37/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 12 pa-rantamisen suunnitteluun tieosuudella Uusi-kylä—Tillola (31.24.21)
- LTA 38/2006 vp — Kari Kärkkäinen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen Kuopion Kallan siltojen korottamiseen (31.24.21)
- LTA 39/2006 vp — Kari Kärkkäinen /kd: Määrärahan osoittaminen Puutossalmen sil-lan rakentamiseen (31.24.21)
- LTA 40/2006 vp — Kari Kärkkäinen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 5 tieosuuden Lusi—Mikkeli perusparannus-toihin (31.24.21)
- LTA 41/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Keski-Suomen tiepiirille teiden perusparantamiseen ja pääl-lystämiseen (31.24.21)
- LTA 42/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Suomenselkätien suunnittelu-, rakennus- ja parannustöihin Keski-Suomessa (21.24.21)
- LTA 43/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen tieyhteyden Keu-ruu—Ähtäri parantamiseen välillä Palva-lampi—Liesjärvi—Myllymäki (21.24.21)
- LTA 44/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen valtatie 18 Jy-väskylä—Vaasa rakennustöiden jatkami-seen välillä Multia—Ähtäri (21.24.21)
- LTA 45/2006 vp — Mauri Salo /kesk: Mää-rärahan osoittaminen kantatie 52 Ypäjän Palikkala—Someron Ollila uuden linjauk-sen suunnitteluun (31.24.21)
- LTA 46/2006 vp — Mauri Salo /kesk: Mää-rärahan osoittaminen Nummi-Pusulan Kois-järven ja Someron välisen tien 280 rakenta-miseen ja peruskorjaamiseen (31.24.21)
- LTA 47/2006 vp — Mauri Salo /kesk: Mää-rärahan osoittaminen Salon itäisen kehätien suunnittelun aloittamiseen (31.24.21)
- LTA 48/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrä-rahaman osoittaminen kantatie 63 kunnosta-miseen välillä Kaustinen—Evijärvi (31.24.21)
- LTA 49/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrä-rahaman osoittaminen Kokkolan kiertoliitty-män rakentamiseen valtatielle 8 (31.24.21)
- LTA 50/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrä-rahaman osoittaminen pääteiden kohtaamis-onnettomuuksien vähentämiseen (31.24.21)
- LTA 51/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrä-rahaman osoittaminen tieyhteyden Alahärmä—Kortesjärvi suunnitteluun ja rahoittamiseen (31.24.21)
- LTA 52/2006 vp — Minna Sirnö /vas: Mää-rärahan osoittaminen Vammala—Punkalai-dun—Murronharju-tien peruskorjaukseen (31.24.21)

VaVM 11/2006 vp — HE 55/2006 vp

- LTA 53/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen Anjalankosken Keltakankaan eritasoliittymän rakentamiseen valtatiellä 15 (31.24.21)
- LTA 54/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen tieosuuden Hamina—Vaalimaa liikenneturvallisuuden parantamiseen (31.24.21)
- LTA 55/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen tiestön melusuojauksen parantamiseen Kymenlaaksossa (31.24.21)
- LTA 56/2006 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen edistämiseen pääkaupunkiseudulla (31.24.21)
- LTA 57/2006 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 58/2006 vp — Raija Vahasalo /kok ym.: Määrärahan osoittaminen Uudenmaan tiepiirille seutu- ja yhdystieverkon ja kevyen liikenteen väylien rakentamiseen (31.24.21)
- LTA 59/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 60/2006 vp — Anne Holmlund /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 8 parantamiseen välillä Turku—Pori (31.24.78)
- LTA 61/2006 vp — Anne Holmlund /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 8 rakennustöihin välillä Pori—Söörmarkku (31.24.78)
- LTA 62/2006 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen kantatie 51 perusparantamiseen välillä Kivenlahti—Kirkkonummi (31.24.78)
- LTA 63/2006 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 4 perusparantamiseen (31.24.78)
- LTA 64/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Koskenkylän ja Kotkan välisen moottoritien (E18) suunnitteluun (31.24.78)
- LTA 65/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Kotkan ja Kouvolan välisen tieosuuden kehittämiseen valtatiellä 15 (31.24.78)
- LTA 66/2006 vp — Jouko Laxell /kok: Määrärahan osoittaminen eräisiin tiehankkeisiin (31.24.78)
- LTA 67/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 19 välin Nurmio—Lapua parantamiseen (31.24.78)
- LTA 68/2006 vp — Raija Vahasalo /kok ym.: Määrärahan osoittaminen kantatie 51 rakentamiseen välillä Kivenlahti—Kirkkonummi (31.24.78)
- LTA 69/2006 vp — Sirpa Asko-Seljavaara /kok ym.: Määrärahan osoittaminen Merenkululaitoksen väylämenojen kattamiseen (31.30.21)
- LTA 70/2006 vp — Anne Holmlund /kok: Määrärahan osoittaminen Porin meriväylän syventämiseen (31.30.77)
- LTA 71/2006 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen rataosuuden Luumäki—Imatra kunnostamisen ja kaksoisraiteen rakentamisen suunnitteluun (31.40.21)
- LTA 72/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäen kaut-

- ta kulkevien ratojen sähköistämisen selvittämiseen (31.40.21)
- LTA 73/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen Haapamäki—Pori-rautatien käyttöönnoton perusselvitykseen (31.40.21)
 - LTA 74/2006 vp — Leena Rauhala /kd ym.: Määrärahan osoittaminen rautateiden päälysrakenteiden uusimiseen (31.40.21)
 - LTA 75/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen pääradan parantamiseen välillä Seinäjoki—Oulu (31.40.21)
 - LTA 76/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen rataosan Seinäjoki—Vaasa sähköistämiseen (31.40.21)
 - LTA 77/2006 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen vaarallisten tasoristeysten turvallisuuden parantamiseen (31.40.21)
 - LTA 78/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen Kotkan Mussalon Kotolahden ratapihan rakentamiseen (31.40.21)
 - LTA 79/2006 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
 - LTA 80/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
 - LTA 81/2006 vp — Anne Holmlund /kok: Määrärahan osoittaminen rataosuuden Tampere—Pori tasoristeysten poistamiseen (31.40.78)
 - LTA 82/2006 vp — Anne Huotari /vas ym.: Määrärahan osoittaminen Talvivaaran kaivosohjelman rautatien suunnitteluun (31.40.78)
 - LTA 83/2006 vp — Kari Kärkkäinen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen joukkoliikennepalvelujen ostoon (31.60.63)
 - LTA 84/2006 vp — Markus Mustajärvi /vas ym.: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen tukemiseen (31.60.63)
 - LTA 85/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen ostamiseen Haapamäen kautta kulkevilla radoilla (31.60.63)
 - LTA 86/2006 vp — Maija Perho /kok ym.: Määrärahan osoittaminen saariston yhteysalusliikenteen turvaamiseen (31.60.63)
 - LTA 87/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen kehittämistoimintaan (31.60.63)
 - LTA 88/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (31.60.63)
 - LTA 89/2006 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen tukemiseen (31.60.63)
 - LTA 90/2006 vp — Sari Essayah /kd: Kioton mekanismien käyttö (32.60.43)
 - LTA 91/2006 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen kotimaisen rokotetuotannon aloituksen nopeuttamiseen (33.08.26)
 - LTA 92/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen sotainvalidien avopalvelujen korvaamiseen (33.22.50)
 - LTA 93/2006 vp — Leena Rauhala /kd ym.: Määrärahan osoittaminen pitkäaikaistyöttömien eläketuen lisäämiseen (33.28.60)

VaVM 11/2006 vp — HE 55/2006 vp

- LTA 94/2006 vp — Sari Essayah /kd ym.: Määrärahan osoittaminen kotipalveluiden lisäämiseen (33.32.30)
- LTA 95/2006 vp — Anne Holmlund /kok: Määrärahan osoittaminen lastensuojelun avohuollon tukitoimien lisäämiseen (33.32.30)
- LTA 96/2006 vp — Jyri Häkämies /kok: Määrärahan osoittaminen valtion kunnilt ottaman pakkolainan täysimääräiseen takaisinmaksuun STM:n hallinnonalalla (33.32.30)
- LTA 97/2006 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen Keski-Suomen sairaanhoitopiirille henkilöstön palkkaamiseen ja toimintojen ylläpitämiseen (33.32.30)
- LTA 98/2006 vp — Kari Kärkkäinen /kd: Määrärahan osoittaminen kotihoidon tukeen (33.32.30)
- LTA 99/2006 vp — Iivo Polvi /vas: Määrärahan osoittaminen kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (33.32.30)
- LTA 100/2006 vp — Päivi Räsänen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen (33.32.30)
- LTA 101/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen Parikkalan terveyskeskuksen päätoimipaikan peruskorjaukseen (33.32.30)
- LTA 102/2006 vp — Raija Vahasalo /kok: Määrärahan osoittaminen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistoiminnan kehittämiseen sydänpotilaiden hoidossa Uudellamaalla (33.32.30)
- LTA 103/2006 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (33.32.30)
- LTA 104/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen Suur-Saimaan kansallispuiston suunnitteluun ja perustamiseen (35.20.76)
- LTA 105/2006 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen alueellisten ympäristökeskusten lisääntyneiden tehtävien ja lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseen (35.40.21)
- LTA 106/2006 vp — Matti Kangas /vas: Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta (37.01.94)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Rangaistusten täytäntöönpano

21. *Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 3,5 miljoonan euron lisäystä, joka aiheutuu vankeinhoitolaitoksen toi-

mintaedellytysten turvaamisesta. Lisämääräraha korjaa vankeinhoitolaitoksen vaikeaa tilannetta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuitenkin pelkästään vuoden 2005 toiminnan tason säilyttäminen vaatii yli 4 miljoonan euron lisärahoitustarpeen.

Vuonna 2005 vankeja oli keskimäärin 3 888. Kuluvana vuonna on vankiloissa toukokuun loppuun mennessä ollut keskimäärin lähes 150 vankia enemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vankien määrä on kääntymässä laskuun. Tämän vuoden keskivankiluvun arvioidaan kuitenkin nousevan 3 950 vankiin, joka on 130 vankia enemmän kuin vuoden 2006 talousarviossa arvioitiin. Tästä aiheutuu lisäkustannuksia arviolta 900 000 euroa. Myös naisvankien ja sitä myötä äitiään vankilaan seuraavien lasten määrä on kasvanut. Lasten etujen toteutuminen asettaa uusia haasteita vankeinhoidolle.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vankeinhoitolaitoksessa vuonna 2005 tehdyt ylityöt vastaavat lähes 60 henkilötyövuotta. Tilanne heijastuu henkilökunnan työhyvinvointiin, ja sairastavuus onkin kasvanut vuodesta 2002 lähtien 20 prosenttia. Ehdotettu lisämääräraha ei riitä uuden henkilöstön palkkaamiseen.

Hämeen työsuojelupiiri on tarkastuksen yhteydessä kiinnittänyt huomiota Hämeenlinnan vankisairaalan henkilökunnan ja potilasmäärän suhteeseen, joka on 0,25. Suositusten mukaan mitoituksen tulisi olla 0,5—0,9. Tilanteen korjaaminen aiheuttaa lisäkustannuksia yli 200 000 euroa. Myös valtioneuvoston tarkastajat ovat kertomuksessaan 2005 kiinnittäneet huomiota vankien terveydenhuollon niukkoihin resursseihin.

Lisäksi valiokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä ilmeni, että rakenteilla oleviin Lounais-Suomen vankilaan ja vankimielisairaalaan tarvitaan irtokalusteita, jotka eivät sisälly rakennusurakkaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lisämäärärahan tarve on 350 000 euroa.

Vankeinhoitolaitoksen määrärahasta seuraavalle vuodelle siirtyvä erä oli viime vuonna 1,69 prosenttia. Oikeusministeriön strategiassa toimintamäärärahan siirtyvän erän kohtuulliseksi tasoksi on asetettu 7—10 prosenttia. Ky-

seistä tasoa pidetään välttämättömänä, jotta olisi mahdollista sopeuttaa toiminta palvelujen tarpeen vaihteluihin ja toteuttaa lähivuosien muutos- ja kehittämishankkeet suunnitellulla tavalla.

Vankeinhoitolaitoksen tilanne vastaa vuonna 2006 aiempia vuosia. Alimitoitettuja talousarviomäärärahoja on toistuvasti jouduttu korjaamaan lisätalousarvioilla. Valiokunta on useaan otteeseen huomauttanut asiasta ja todennut, että lisäbudjettien varaan perustuva toiminnan rahoitus vaikeuttaa toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua ja heikentää tulosohjausjärjestelmän uskottavuutta. Momentille esitetty lisämääräraha korjaa vankeinhoitolaitoksen määrärahatilannetta oikeaan suuntaan, vaikka se ei valiokunnan saaman selvityksen mukaan riitäkään kuluvan vuoden tarpeisiin.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

75. Poliisitoimi

21. *Poliisitoimen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan lisäyksenä 6 910 000 euroa, joista 6 miljoonaa euroa on kohdistettu EU-puheenjohtajuuskauden turvajärjestelyihin. Varsinaisessa talousarviossa vuodelle 2006 osoitettiin 2 miljoonaa euroa EU:n puheenjohtajuuskauden kokousten ja ASEM-huippukokouksen turvajärjestelyihin. Valiokunnan saaman arvion mukaan turvajärjestelyiden aiheuttama kokonaistarve tulee olemaan noin 11 miljoonaa euroa. Määrärahalla katetaan ylityöt, päivärahat, majoituskorvaukset ja kalustosta aiheutuvat kustannukset. Valiokunta pitää tärkeänä, että kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa otetaan huomioon turvajärjestelyissä tarvittava lisärahoitus.

Vuonna 2006 otetaan käyttöön biometriset passit. Muutoksen vaatima lisärahoitus on saadun selvityksen mukaan noin 1,7 miljoonaa

euroa. Se on tarkoitus sisällyttää vuoden 2006 toiseen lisätalousarvioon.

90. Rajavartiolaitos

21. *Rajavartiolaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Hallituksen esitys rajavartiolaitoksen EU-puheenjohtajuuskauden turvajärjestelyihin on 500 000 euroa. Se kattaa pääosan arvioiduista menoista. Rajavartiolaitos toimeenpanee sisärajatarkastusten palauttamisen, tukee poliisia huippukokousten turvajärjestelyissä sekä tehostaa ulkorajavalvontaa ja PTR-yhteistyötä määrärajoiksi. Lisätalousarvioesityksen käsittelyn aikana on sovittu ylimääräisen huippukokouksen järjestämisestä, jonka osalta turvajärjestelyt toimeenpannaan vastaavasti kuin muissakin huippukokouksissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa varaudutaan kyseisten turvajärjestelyiden aiheuttamien lisämenojen kattamiseen.

Biometristen matkustusasiakirjojen käyttöön-otto aiheuttaa lisäkustannuksia myös rajavartiolaitokselle. Rajavartiolaitos arvioi, että matkustusasiakirjojen lukulaitteiden testauksesta ja koekäytöstä aiheutuu noin 70 000 euron lisäkulut vuonna 2006.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Vuoden 2006 talousarviossa sotilaallisen maanpuolustuksen eräänä tulostavoitteena on, että vähintään puolet puolustusmateriaalihankintoihin käytettävissä olevista määrärahoista kohdistetaan kotimaahan ottaen huomioon vastakaupat ja materiaalin elinjakso-kustannukset. Suomi on mukana 1.7.2006 voimaan tulevissa eurooppalaisissa puolustustarvikehankintojen käytänne-

säännöissä, joiden mukaan Euroopan alueen puolustusmateriaalihankinnat tulee kilpailuttaa Euroopan sisällä. Tämän vuoksi hallitus esittää, että kyseisen tulostavoitteen asettamista ei enää voida pitää tarkoituksenmukaisena, ja se ehdotetaan poistettavaksi. Valiokunta pitää esitystä huolestuttavana ja pitää välttämättömänä, että kotimaisen puolustustarviketeollisuuden osamista vahvistetaan tutkimus- ja tuotekehityks-resursseja lisäämällä. Tällä tavoin turvataan kilpailukyky ja mahdollistetaan korkea tuotantoaste myös tulevaisuudessa.

21. *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on useaan kertaan kiinnittänyt huomiota polttoaineen huomattavaan hinnannousuun; puolustusvoimien rahoitusvaje on saadun selvityksen mukaan kuluvana vuonna 13 miljoonaa euroa. Pääosa rahoitusvajesta eli 11 miljoonaa euroa kohdistuu lentopolttoaineeseen, maa- ja merivoimien osuus on kummankin 1 miljoona euroa.

Polttoaineiden hinnannousu on ollut vuodesta 2004 alkaen lähes jatkuvaa ja näyttää jatkuvan edelleen. Puolustusvoimien pitkäjänteisen toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista taata, että muodostunut rahoitusvaje korvataan valtion lisätalousarvioista. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa varaudutaan kattamaan polttoaineiden hinnannoususta syntyneet lisämenot.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Merenkululaitos

21. *Merenkululaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus ehdottaa merenkululaitoksen toimintamenoihin 1,1 miljoonan euron lisäystä, joka johdetaan arvioitua suuremmasta kustannusten nousus-

ta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettu määrärahalisäys ei kuitenkaan ole riittävä nykyisen palvelutason säilyttämiseen, sillä merenkululaitoksen toimintamenot ovat nousseet selvästi ennakoitua enemmän. Keskeinen syy kustannusten nousuun on polttoaineen erittäin voimakas hinnannousu. Lisäksi viime talven jääolosuhteet olivat poikkeuksellisen vaikeat. Talousarvion mukaan rannikon jäänmurto-toiminnan menot on mitoitettu 650 toimintapäivän mukaisesti eli ns. leudon talven mukaan. Kuluvan vuoden aikana jäänmurtopäiviä on kertynyt jo yli 700, ja loppuvuodesta niitä voi kertyä vielä noin 50.

Määrärahatilanne on edelleen tiukkenemassa, sillä valtiovarainministeriön ilmoituksen mukaan jatkossa kaikki väylämaksulla kustannettavat toiminnot ja palvelut on kyettävä tuottamaan budjetissa olevalla määrärahalla. Aiemmin noudatetun käytännön mukaan merenkululaitokselle on myönnetty lisärahoitusta, mikäli jäänmurtopäiviä on kertynyt enemmän kuin 650, mutta tästä käytännöstä ollaan siis luopumassa.

Merenkululaitos joutuu tiukan määrärahatilanteen vuoksi karsimaan menojaan vielä tämän vuoden aikana noin 1,5 miljoonalla eurolla. Tämä merkitsee palvelutason alenemista, sillä esim. väylien kunnossapitoa joudutaan vähentämään. Jäänmurtotehtävistä huolehtiminen edellyttää jatkossa sitä, että merenkululaitos joutuu varautumaan entistä selkeämmin hankaliin jääolosuhteisiin ja kasvaviin kustannuksiin ja suostamaan vastaavasti muuta toimintaa.

Valiokunta katsoo, että tällainen rahoitusmenettely on merenkululaitoksen toiminnan suunnittelun kannalta kestävä. Valiokunta pitää siksi välttämättömänä, että merenkululaitoksen rahoitusta vahvistetaan ja että sen rakennetta selkeytetään. Tällöin on kiinnitettävä huomiota mm. siihen, että talvimerenkulun toiminta voidaan turvata jääolosuhteista ja polttoaineen hinnasta riippumatta. On myös tärkeää, että jäänmurron kustannuskehitys ei heikennä merenkululaitoksen mahdollisuuksia huolehtia sen muista tehtävistä pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Esim. teollisuuden kuljetusten kannalta on välttämätöntä, että kaupparen-

kulun väylien kunnossapitotehtäviin on vuosittain osoitettavissa riittävät resurssit.

60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet

Saariston yhteysalusliikenne. Saariston yhteysalusliikennettä rahoitetaan momentilta 31.60.64, joka ei sisällä nyt käsiteltävänä olevaan lisätalousarvioesitykseen. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota yhteysalusliikenteen rahoitukseen. Merenkululaitos on kilpailuttanut muutamia reittejä, ja kilpailutus jatkuu vielä syksyllä. Jo nyt on kuitenkin käynyt ilmi, että uudet liikennöintisopimukset ovat selvästi nykyisiä sopimuksia kalliimpia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan palvelutaso pyritään ylläpitämään vielä kesän ajan, mutta heti alkusyksystä tilanne joudutaan arvioimaan uudelleen. Mikäli yhteysalusliikenteeseen ei osoiteta lisärahoitusta, liikennöintiä supistetaan ja se keskeytetään joillakin linjoilla kokonaan.

Toimiva saaristoliikenne on välttämätön saariston vakituisten asukkaiden sekä myös elinkeinoelämän ja matkailun kannalta. Valtiovarainvaliokunta pitää välttämättömänä, että määräraharavetta arvioidaan uudelleen heti alkusyksystä ja että lisätalousarvioesitys annetaan tarvittaessa niin ajoissa, että lisärahoitus voidaan ottaa huomioon päätettäessä uusista liikennöintisopimuksista.

Valiokunta toteaa, että liikenteen kehittämiseksi päätöksenteon ja rahoituksen tulisi olla selvästi nykyistä pitkäjänteisempää. Tämä antaisi aiempaa paremmat mahdollisuudet sekä liikenteen että investointien suunnitteluun ja toteuttamiseen saaristossa.

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Savonlinnan ja Varkauden lentoliikenteen tukeminen

Hallitus on pitänyt välttämättömänä, että eduskunta sitoutuu Varkauden ja Savonlinnan lento-

liikenteen järjestämistä koskevaan menettelyyn. Ongelmana on valtion osallistuminen lentoliikenteen tukemiseen tilanteessa, jossa lentoliikenteen kilpailutus on vielä kesken. Mikäli Euroopan komissio suhtautuu aikanaan kielteisesti Savonlinnan ja Varkauden lentoliikenteen väliaikaisjärjestelyihin, maksetut korvaukset voidaan katsoa kielletyksi valtion tueksi, mikä voi johtaa tuen takaisinperintään.

Liikenne- ja viestintäministeriö on päättänyt, että valtion tukemaa lentoliikennettä järjestetään Helsingistä Savonlinnaan ja Varkauteen yhdessä Savonlinnan seudun kuntayhtymän ja Varkauden kaupungin kanssa. Lentoliikenne kilpailutetaan, ja tavoitteena on, että kilpailutettu liikenne voisi alkaa alkusyksystä. Lentoliikennettä koskeva tarjouspyyntö on lähetetty komissiolle julkaistavaksi Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Ministeriö on myös ilmoittanut komissiolle kuluvan vuoden tammikuussa, että ministeriö aikoo järjestää lentoliikennettä väliaikaisjärjestelyin siihen saakka, kunnes kilpailutettu liikenne voi alkaa. Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt komissiota ilmoittamaan mahdollisimman pian, jos sillä on huomautettavaa näistä väliaikaisjärjestelyistä, mutta komissio ei ole toistaiseksi ottanut kantaa asiaan.

Hallitus on tässä yhteydessä viitannut vuonna 2003 noudatettuun lentoliikenteen tukemista koskevaan menettelyyn, joka on jossakin määrin samankaltainen kuin nyt kyseessä oleva tilanne. Vuonna 2002 Savonlinnan kaupungille myönnettiin valtion varoista rahoitusta Savonlinnan välttämättömien lentoliikennedyhteyksien turvaamiseen. Tuen myöntäminen katsottiin kuitenkin ongelmalliseksi, mistä johtuen liikenne- ja viestintäministeriö asetti työryhmän selvittämään lentoliikenteen tukikysymyksiä.

Työryhmän työn ollessa vielä kesken eduskunta käsitteli vuoden 2003 talousarviota. Eduskunta piti vähäliikenteisten lentoyhteyksien turvaamista tietyissä tapauksissa perusteltuna ja edellytti, että lentoliikenteen tukemiseen liittyvät kysymykset selvitetään perusteellisesti ja että päätöksenteossa otetaan huomioon lentoliikennepalvelujen turvaaminen niillä lentoreiteillä, jotka ovat elinkeinoelämän ja kansainvälisen

teollisuuden kannalta välttämättömiä (VaVM 40/2002 vp).

Työryhmän mietintö (LVM:n julkaisuja 23/2003) valmistui keväällä 2003. Työryhmä katsoi, että säännöllisen lentoliikenteen turvaaminen vähäliikenteisillä reiteillä on mahdollista järjestää palveluiden ostona EU:n säädösten mukaisesti. Neuvoston asetus (ETY) N:o 2408/92 antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden ostaa säännöllistä lentoliikennettä, mutta menettely edellyttää julkisen palveluvelvoitteen asettamista, avointa kilpailua ja ilmoitusta komissiolle.

Julkisen palvelun velvoite on sittemmin asetettu ja lentoliikennettä tuettu Helsingistä Mikeliin, Varkauteen ja Savonlinnaan suuntautuneilla reiteillä. Vanhojen liikennöintisopimusten päätyttyä julkisen palvelun velvoite on nyt asetettu vain lentoreitille Helsinki—Savonlinna—Varkaus. Uusi kilpailutusprosessi on kestänyt arvioitua pidempään, ja kilpailutetun liikenteen arvioidaan käynnistyvän alkusyksystä. Käytännössä lentoliikenne on kuitenkin toiminut jo kuluvan vuoden helmikuusta lähtien Savonlinnan seudun kuntayhtymän ja Varkauden kaupungin tukemana.

Komission vastauksen puuttuessa valtion myöntämään tukeen voitaisiin suhtautua pidättyvästi, mutta tällöin Varkauden ja Savonlinnan lentoliikenne on vaarassa päättyä. Säännölliset lentoreitit ovat käytännössä ehdottoman välttämättömiä lentoasemien sijaintialueiden taloudelliselle kehitykselle. Mikäli liikenne lopetetaan väliaikaisesti, on myös mahdollista, että osa matkustajista siirtyy käyttämään pysyvästi muita liikennedyhteyksiä. Liikenteen kysynnän pieneminen voi tällöin vaikeuttaa menossa olevan tarjouskilpailun onnistumista ja koko liikenteen tulevaisuutta. Valiokunta toteaa, että Suomi on myös toiminut asiassa EU-säädösten mukaisesti ilmoittamalla kaavailluista väliaikaisjärjestelyistä komissiolle jo kuluvan vuoden tammikuussa.

Valtiovainvaliokunta pitää hallituksen tavoin tässä tilanteessa välttämättömänä, että Varkauden ja Savonlinnan lentoliikenteen jatkuvuudesta huolehditaan väliaikaisjärjestelyin, kunnes kilpailutettu liikenne käynnistyy.

Pääluokka 32
KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

Aloitusrahasto Vera Oy:n pääoma

Vuoden 2005 ensimmäisessä lisätalousarviossa Finnvera Oyj:lle myönnettiin 11,5 miljoonan euron pääomalaina, joka siirrettiin edelleen Finnvera Oyj:n tytäryhtiöön valtakunnalliseksi pääomarahastoksi. Aloitusrahasto Vera Oy:ksi nimetty rahasto on rahoitusmarkkinoita täydentävä pääomasijoittaja, joka toimii aikaisen vaiheen siemenrahastoyhtiönä. Se pyrkii poistamaan erityisesti yrityskaaren alkupään rahoitusongelmia rahoittamalla aloittavia yrityksiä. Aloitusrahasto Vera Oy:n toiminta alkoi syksyllä 2005, ja se on osa kauppa- ja teollisuusministeriön aloittavien innovaatioyritysten siemenrahoituksen ja palvelujärjestelmän uudistamisstrategiaa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rahoituksen kysyntä on ollut alusta lähtien ennakoitua vilkkaampaa. Tästä johtuen huomattava osa ensisijoituksiin varatusta pääomasta on jo käytetty. Ellei rahaston pääomaa vahvisteta, sijoitustoiminta heikkenee ja se saatetaan joutua lopettamaan kokonaan.

Valiokunta pitää tilannetta erittäin valitettavana ja huolestuttavana. Aikaisen vaiheen riskirahoitusta ei ole helposti saatavilla, ja aloitusrahasto Vera Oy on nimenomaan paikannut niitä rahoituskapeikkoja, joissa ei ole ollut saatavilla muuta yksityistä tai julkista rahoitusta. Vera Oy:n myöntämälle rahoitukselle on ollut kysyntää ja myös rahoitettavia hankkeita on löytynyt odotettua enemmän. Toiminnan hiipuminen jo runsaan puolen vuoden toiminnan jälkeen ei anna luotettavaa kuvaa valtiosta ja sen toiminnasta aloittavien yritysten rahoittajana.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että aloitusrahasto Vera Oy:n toimintamahdollisuuksista huolehditaan ja että sen rahoitusta vahvistetaan. Suomen kilpailukyvyn parantamiseksi on tärkeää, että uusia kasvuyrityksiä syntyy aiempaa enemmän. Tällöin on erityisen tärkeää tukea

innovatiivisten aloittavien yritysten kehittymistä toimiviksi yrityksiksi.

30. Yrityspolitiikka

Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen

Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen tarkoitettujen tukien kysyntä on ollut koko alkuvuoden vilkasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuluvalle vuodelle myönnetystä määrärahasta on käytetty jo huomattava osa ja joillakin alueilla määrärahat on käytetty jo kokonaan. Kuluvalle vuodelle myönnetyt määrärahat ovat myös jonkin verran viimevuotista alhaisemmat, jolloin tukien myöntäminen on vilkkaan kysynnän myötä painottunut entistä enemmän alkuvuoteen.

Valiokunta pitää tilannetta kaiken kaikkiaan erittäin haitallisena yritystoiminnan kehittymisen kannalta. Tilanne on vaikea etenkin niillä alueilla, joilla on käynnissä mittavia irtisanomisten yhteydessä tarvitaan paitsi tehokkaita työhallinnon toimia, myös taloudellisia resursseja yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen. Nyt käytettävissä olevat määrärahat eivät anna tähän riittäviä mahdollisuuksia.

Valiokunnan mielestä yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen on tehokas keino luoda uusia työpaikkoja ja vahvistaa alueen taloutta. Valiokunta pitää siksi tärkeänä, että investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen osoitettujen määrärahojen tasoa arvioidaan uudelleen heti alkusyksyn aikana ja mahdollinen lisämäärärahan tarve otetaan huomioon seuraavassa lisätalousarviossa. On niin ikään huolehdittava siitä, että jollakin alueella mahdollisesti käyttämättä jääneet varat siirretään sinne, missä niillä on kysyntää.

Valiokunta korostaa myös EU:n rakennerahastovarojen tehokasta käyttöä sekä sitä, että mahdollisesti toteutumatta jäävien hankkeiden varat pyritään kohdentamaan uudelleen. On myös tärkeää, että tulevan rakennerahastokauden ohjelmien laadinnassa otetaan huomioon

vaikeassa tilanteessa olevat maakunnat ja alueet ja että ohjelmissa pyritään varautumaan myös mahdollisiin rakennemuutoksiin ja niiden vaatimiin toimenpiteisiin.

Pääluokka 33
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

28. Muu toimeentuloturva

60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)

Kuluvan vuoden talousarviossa osoitettiin 33,5 miljoonaa euroa pitkäaikaisesti työttömien eläketukeen. Nyt hallitus ehdottaa, että määrärahas- ta vähennetään 8,5 miljoonaa euroa. Tämä joh- tuu siitä, että eläketuen saajia arvioidaan olevan vuonna 2006 keskimäärin 2 800 henkilöä, kun vielä talousarviota laadittaessa heitä arvioitiin olevan keskimäärin 4 500 henkilöä.

Eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annettu laki (39/2005) tuli voimaan 1.5.2005. Lain mukaan eläke- tukeen ovat oikeutettuja ne vuonna 1941—1947 syntyneet pitkäaikaistyöttömät, jotka ovat olleet lähes yhtäjaksoisesti työttöminä 1.1.1992 lukien sekä olleet oikeutettuja työttömyysturvaan vä- hintään 2 500 päivältä. Eläketukea maksetaan siihen saakka, kun henkilö täyttää 62 vuotta, minkä jälkeen hänellä on oikeus työeläkelakien ja kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ta- lousarviossa esitetty eläketuen saajia koskeva arvio ei ole toteutunut, vaan eläketukeen oikeu- tettuja on ollut ennakoitua vähemmän. Suuri osa eläketukeen oikeutetuista on saanut myönteisen

tukipäätöksen jo vuonna 2005, ja uusien hake- musten joukossa on paljon sellaisia hakemuk- sia, jotka eivät täytä tuen saamiselle asetettuja, sinänsä varsin tiukkoja ehtoja. Eläketuen saa- jien määrä vähenee myös siitä syystä, että tuen saajat siirtyvät vanhuuseläkkeelle täytettyään 62 vuotta.

Valiokunta pitää perusteltuna, että tuen saa- jien määrää sekä kuluvan vuoden määräraharat- vetta arvioidaan uudelleen. Valiokunnan arvion mukaan on kuitenkin selvää, että kaikki eläketu- keen oikeutetut eivät ole vielä hakeneet etuutta. Syynä voi olla esimerkiksi tiedonpuute tai taita- mattomuus tukihakemuksen laatimisessa.

Valiokunta pitää siksi välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä kuntien sosiaalitoimen sekä Kansaneläkelaitoksen kans- sa huolehtii siitä, että eläketukeen liittyvää tie- dotusta lisätään ja että tukeen oikeutetut henki- löt tavoitetaan tiedotuksella mahdollisimman kattavasti. Eläketuen saaminen on tärkeää en- nen muuta pitkään työttömänä olleiden henkilöi- den sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin kan- nalta. Tuen myöntäminen kaikille siihen oikeu- tetuille on tärkeää myös työvoimahallinnon ja kuntien sosiaalitoimen resurssien tarkoituksen- mukaisen käytön kannalta.

Valiokunta toteaa, että eläketuen saajien mää- rää tulee seurata tarkasti ja että määräraharat- vetta on tarvittaessa arvioitava uudelleen vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa. Valiokunta ko- rostaa, että määrärahojen puute ei saa missään vaiheessa olla esteenä hakemusten ripeälle käsit- telylle ja niiden hyväksymiselle.

Pitkäaikaistyöttömien joukossa on edelleen henkilöitä, jotka ovat vaikeasti työllistettäviä, mutta jotka eivät täytä eläketuen saamisen kri- teerejä. Valiokunta pitää tärkeänä, että työvoi- mapalvelun avulla pyritään löytämään yksilölli- siä työllistymisratkaisuja ja että ELMA-selvi- tyksiä jatketaan tehokkaasti.

Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA

10. Ympäristön suojelu

70. Ympäristövahinkojen torjunta-alusten hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää Suomen ympäristökeskukselle valtuutta valmistella öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan varustetun monitoimialuksen hankkimista. Hankinnasta saa aiheutua kuluvalle vuodelle 2 milj. euron menot, ja sen kokonaiskustannukset saavat olla enintään 35 milj. euroa.

Valiokunta pitää ehdotusta erittäin hyvänä ja tärkeänä ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden parantamiseksi. Suomenlahden laivaliikenne on kasvanut viime vuosina erittäin voimakkaasti, ja Itämeren ja Suomenlahden kautta kulkevien öljykuljetusten ennustetaan ylittävän 200 milj. tonnin rajan jo ennen vuotta 2010. Nyt suunniteltu hanke on myös kustannuksiltaan kohtuullinen aiemmin suunniteltuun monitoimimurtajaan verrattuna.

Aluksen hankinta kilpailutetaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että tarjouspyyntöasiakirjoissa kiinnitetään huomiota hankkeen kokonaistaloudelliseen edullisuuteen sekä siihen, että aluksen tulee pystyä toimimaan luotettavasti myös hankalissa jääolosuhteissa.

Valiokunta toteaa, että suomalaisella laivanrakennusteollisuudella on vankkaa osaamista

jäissä toimivien alusten rakentamisessa. Nyt myönnettävä tilausvaltuus antaa osaltaan mahdollisuuksia vahvistaa suomalaisen laivanrakennusteollisuuden työllisyyttä.

Valiokunta kiirehtii myös öljyntorjunnan osaamiskeskuksen perustamista. Öljykuljetusten ja myös muun laivaliikenteen lisääntyessä ympäristövahinkojen riskit kasvavat tuntuvasti. Osaamiskeskuksen perustaminen tehostaisi ja lisäisi monella tavalla alan osaamista sekä mahdollisuuksia ja valmiutta torjua öljyvahinkoja. Osaamiskeskus voisi myös kehittyä alan kansainväliseksi osaajaksi ja kouluttajaksi. Se edistäisi myös suomalaisten ympäristöalan yritysten mahdollisuuksia päästä kansainvälisille markkinoille.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) nyt yhteensä 991 902 000 euron lisäystä, nettolainanottoon ja velanhallintaan 446 039 000 euron vähennystä, määrärahoihin (pl. valtionvelan vähentäminen) 199 929 000 euron lisäystä ja valtionvelan vähentämiseen 345 934 000 euron lisäystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kulu- van vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinaisen talousarvio huomioon ottaen 40 127 483 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2006 lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen esityk-

sen mukaisena,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 1—106/2006 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2006 alkaen.

VaVM 11/2006 vp — HE 55/2006 vp

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Koski /kesk		Kari Uotila /vas
vpj.	Matti Ahde /sd		Jukka Vihriälä /kesk
jäs.	Christina Gestrin /r	vjäs.	Janina Andersson /vihr
	Jari Koskinen /kok		Mikko Immonen /vas
	Pekka Kuosmanen /kok		Timo Kalli /kesk
	Reijo Laitinen /sd		Bjarne Kallis /kd
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk		Esko Kiviranta /kesk
	Mika Lintilä /kesk		Mikko Kuoppa /vas
	Tuija Nurmi /kok		Olli Nepponen /kok
	Pirkko Peltomo /sd		Maija Perho /kok
	Iivo Polvi /vas		Aulis Ranta-Muotio /kesk
	Virpa Puisto /sd		Maija Rask /sd
	Markku Rossi /kesk		Eero Reijonen /kesk
	Matti Saarinen /sd		Pia Viitanen /sd
	Anni Sinnemäki /vihr		Jaana Ylä-Mononen /kesk

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko	valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen	valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1

*Yleisperustelut***Vahva valtiontalous mahdollistaa kuntien taloustilanteen parantamisen**

Kuntien taloustilanne on kuluvalle vaalikaudella kiristynyt monilla eri mittareilla mitattuna. Valtioneuvoston selontekoon vuosien 2007—2011 valtiontalouden menokehyksistä sisältyvässä Peruspalveluohjelmassa todetaan selkeästi kuntatalouden huolestuttavasti heikkenevä tilanne ja rahoituksen riittävyyden ongelmallisuus. Hallitukselta ei näytä löytyvän valmiutta kuntatalouden tilanteen korjaamiseksi. Hallituksen toimet eivät tuo lisärahaa kunnille eivätkä paranna kuntien mahdollisuuksia tuottaa enemmän ja laadukkaampia palveluja.

Samanaikaisesti hallitus on ottanut kunnilta pakkolainan ajettuaan eduskunnassa läpi päätöksen lykätä lakisääteisestä kustannustenjaon tarkistuksesta aiheutuvat maksatukset pääosin tuleville vuosille. Yhteensä 194 miljoonan euron osuuden maksaminen on siirretty jopa ensi vaalikauden puolelle, kun aikaisemman käytännön mukaan koko puolen miljardin suuruinen tarkistus olisi pitänyt maksaa vuosien 2005 ja 2006 aikana. Tilannetta heikentävät entisestään kuntien vastuulle kaadetut uudet velvoitteet ja tehtävät, kuten hammashuollon laajentaminen, koululaisten iltapäivätoiminta ja hoitotakuu. Kunnat maksavat pääosin toteutetut kotihoidon tuen korotukset ja osittain myös työmarkkinatuen uudistuksen, jolla osavastuu työttömistä siirretään kunnille. Sanomattakin on selvää, että kunnat ovat jatkossa entistä enemmän kovilla palvelujen tuottamisessa. Kokoomus on useissa yhteyksissä todennut, että hallituksen olisi pitänyt vähintään toteuttaa kustannustenjaon tarkistus selvästi päätettyä nopeammassa aikataulussa ja etupainotteisesti.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen perusteella valtio on sosiaali- ja terveydenhuollon menojen osalta yhä velkaa kun-

nille 207 miljoonaa euroa. Kuntien sosiaali- ja terveystoimessa ongelmia lisää hallituksen päätös leikata kansallisen terveydenhuollon hankkeen rahoitusta. Kustannustenjaon tarkistuksen loppusumman hallitus aikoo maksaa vuosina 2007 ja 2008 eli osin vasta seuraavalla vaalikaudella.

Opetus- ja kulttuuritoimessa kustannustenjaon tarkistuksesta vuosille 2007 ja 2008 siirtyvä summa on 73 miljoonaa euroa. Opetustoimessa kuntien käytettävissä olevien määrärahojen tilannetta heikentää vajaiden indeksitarkistusten ja ns. pakkolainan lisäksi se, ettei ikäluokkien pienenemisestä säästyviä varoja ohjata sovitun mukaisesti koulutuksen kehittämiseen. On myös huomattava, että ikäluokkien pieneneminen aiheuttaa kunnille ongelmia, sillä perusopetuksen kustannukset eivät automaattisesti seuraa suoraan ikäluokkien koon kehitystä esimerkiksi yläpitokustannusten osalta. Tästä seuraa tilanne, jossa luokkakoot voivat jopa kasvaa siitä huolimatta, että oppilaiden määrä kouluissa vähenee. Myös opetuksen perustamishankkeiden määrärahoja ollaan nyt leikkaamassa, vaikka monet kunnat ovat suurissa vaikeuksissa mm. homekoulujen korjaustarpeiden vuoksi. Viime vuosina kuntien heikko taloudellinen tilanne on jo johtanut opetustoimessa esimerkiksi lähiopetuksen ja ohjauksen vähenemiseen, oppilashuoltopalveluiden riittämättömyyteen sekä henkilöstön lomautuksiin. Kun koulutuksen kustannuksista 70—80 prosenttia on palkkausmenoja, ovat kunnan tai muun koulutuksen järjestäjän mahdollisuudet säästöjen saavuttamiseen rajalliset. Tämän vuoksi kuntien koulutuksessa tekemät säästöt kohdistuvat suoraan opettajiin ja oppilaisiin. Tähän ei Suomella ole varaa, sillä kasvat- ja koulutusjärjestelmällä on merkittävä vaikutus työllisyysasteen nostamisessa. Perusopetuksen laatu heijastuu myös suoraan muiden peruspalveluiden tarpeeseen ja kustannuksiin.

Vuoden 2006 ensimmäinen lisätalousarvio kääntää valtiontalouden alijäämäisestä 346 mil-

joonaa euroa ylijäämäiseksi. Hallitus ehdottaa tämän ylijäämän käyttämistä valtion velan lyhentämiseen. Kuntien taloustilanne huomioiden kokoomus näkee ensisijaisena valtion kunnilta ottaman pakkolainan pikaisen maksamisen. Tämä tarkoittaisi yhteensä 280 miljoonan euron tasokorotusta kuntien valtionosuuksiin viimeistään vuoden 2006 toisessa lisätalousarviossa.

Kuntien taloustilanteen korjaamisen lisäksi kokoomuksen vastalauseessa kiinnitetään huomiota yksittäisiin tarpeellisiin lisämäärärahoihin sekä hallituksen menettelytapoihin Veikkauksen voittovarojen jaossa.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo vuoden 2006 toisen lisätalousarvion yhteydessä eduskunnan käsittelyyn tarvittavat talousarvio- ja lakimuutokset, jotta valtion kunnilta ottama pakkolaina saadaan kokonaisuudessaan maksettua jo kuluvan vuoden aikana.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Rangaistusten täytäntöönpano

21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen vankiluvun on arvioitu nousevan niin, että vuonna 2006 vankeja on 3 950 eli 150 vankeja enemmän verrattuna vuoden 2006 talousarvioon. Tästä aiheutuu Vankeinhoitolaitokselle välittömiä lisäkustannuksia arviolta 900 000 euroa. Vankeinhoidon henkilöstö järjesti keväällä 2006 työnseisauksen, jolla tahdottiin kiinnittää huomiota valtion kaavailemiin henkilöstövähennyksiin sekä henkilökunnan jaksamiseen. Ylityöt ovat lisääntyneet alalla yli 50 prosentilla vuodesta 2002. Vankeinhoitolaitoksessa vuonna

2005 tehtyät ylityöt vastaavat yhteensä noin 100 henkilötövuotta. Rungas ylityöiden määrä heijastuu henkilökunnan työhyvinvointiin, ja valvontahenkilökunnan sairastavuus onkin kasvanut vuodesta 2002 lähtien 20 prosenttia. Sairauspoissaolot puolestaan ovat johtaneet koko henkilöstön väsymyksen kierteeseen. Asiantuntijalauseintojen mukaan vankeinhoidosta puuttuu tällä hetkellä arviolta noin 100 henkilötövuotta. Pelkästään nykyisen toiminnan tason ylläpito johtaa jatkuviin työaikalain rikkomuksiin. Suomen vankiloissa on nykytilanteessa monesti mm. valvontapuolen työpisteitä kokonaan miehittämättä. Vankisairaalassa henkilökunnan mitoitus on suhteessa potilasmääriin liian pieni. Esimerkiksi Hämeenlinnan vankisairaalassa henkilökunnan mitoitus on 0,25, kun suosituksen mukaan mitoituksen pitäisi olla 0,5—0,9. Vankien terveydenhuollon resurssien niukkuuteen kiinnitetiin erityistä huomiota valtioneilintarkastajien vuoden 2005 kertomuksessa.

Vankeinhoitolaitokselle vuoden 2006 lisätalousarviossa myönnettävästä 3,5 miljoonan euron lisämäärärahasta huolimatta ei valiokunnan saaman selvityksen mukaan sopeuttamistoimilta välttyä. Resurssipulan vuoksi joudutaan vangeille suunnattua toimintaa vähentämään eikä vankeinhoidossa esiintyviä jatkuvia ongelmia saada ratkaistua. Vaikka sopeuttamistoimien kohdentaminen henkilöstömenoihin ei ole tarkoituksenmukaista nykyisellä vankimäärällä, ei myöskään henkilöstösupistuksilta tulla välttymään. Alimitoitettuja talousarvion määrärahoja onkin jouduttu toistuvasti korjaamaan lisätalousarvioissa. Lisäbudjettien varaan perustuva toiminnan rahoitus on vaikeuttanut huomattavasti toimintojen suunnittelua ja heikentänyt tulosohjausjärjestelmän uskottavuutta. Myös valtiovarainvaliokunta on eri yhteyksissä todennut, ettei se pidä lisätalousarviomenettelyä sinänsä asianmukaisena eikä Vankeinhoitolaitoksen pitkäjänteisen toiminnan kannalta hyvänä. Oikeusministeriön ja Rikosseuraamusviraston vuoden 2006 tulosneuvotteluasiakirjassa on todettu, että vankeinhoidon lisärahoitus-tarve olisi jopa 4 miljoonaa euroa, jotta toiminta voidaan säilyttää vuoden 2004 tasolla.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 11/2006 vp perusteella ehdotamme,

että momentille 25.50.21 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa vankeinhoiton akuutin resurssipulan korjaamiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

21. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriön lisätalousarvioehdotuksessa ei ole esitetty katettavan puolustusvoimien polttoaineiden hinnannoususta aiheutuvaa lisämäärärahan tarvetta. Puolustusvoimat on hakenut tarvittavia lisämäärärahoja sekä jo vuoden 2005 toisen lisätalousarvion että vuoden 2006 talousarvion yhteydessä. Polttoaineiden hinnat ovat olleet jatkuvassa nousussa jo vuoden 2004 lopusta alkaen, eivätkä vuodelle 2006 polttoaineisiin varatut määrärahat riitä puolustusvoimien operatiivisten sekä valmius- ja koulutustehtävien toteuttamiseen. Puolustusvoimat on aloittanut hallinnonalan tuottavuusohjelman toteuttamisen, jolla mahdollistetaan resurssien kohdentaminen turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa edellytetyn suorituskyvyn kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Toiminnan ja talouden tasapainottamiseksi puolustusvoimat on jo laskenut vuoden 2006 toimintansa tasoa vähentämällä lentotunteja, kertausharjoituksia sekä alusvuorokausia tarpeen edellyttämältä tasolta.

Noin 13 miljoonan euron lisärahoituksella mahdollistettaisiin jo sopeutetun tavoitetason saavuttaminen operatiivisten sekä valmius- ja koulutustehtävien osalta. Yhden sentin muutos lentopetrolin litrahinnassa tarkoittaa yli 900 000

euron muutosta rahantarpeessa. Polttoaineen hinnannousun johdosta ilmavoimien suunniteltu lentopetrolibudjetti riittää tänä vuonna noin 35,2 miljoonaa litraan, kun varsinainen tarve olisi 59,5 miljoonaa litraa. Hallituksen esittämä rahoitustaso edellyttää lentotuntien vähentämistä yli 30 prosenttia jo lasketusta lentotuntimääristä. Tämä vaikuttaa valmius- ja koulutustehtävien lisäksi myös kotimaiseen ilmailuteollisuuteen. Polttoaineiden hinnannousu vaikuttaa vastaavalla tavoin myös maa- ja merivoimiin. Mahdollisen lisärahoituksen myöntäminen nyt ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä mahdollistaa puolustusvoimien suunnitelmallisen toiminnan läpi vuoden.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 27.10.21 otetaan lisäyksenä 13 000 000 euroa polttoaineiden hintojen noususta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetusministeriön hallinnonalalla Veikkaus Oy:n käyttörahastosta ehdotetaan lisätalousarviossa tuloutettavaksi 10 miljoonaa euroa. Tätä tuloutusta käytettäisiin mm. elokuvatuotantoon, kulttuurivientiin sekä lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan. Huomiota ovat kuitenkin herättäneet tämän lisätuloutuksen käyttöön liittyvät menettelytavat sekä toisaalta se, ettei hallitus ole toteuttanut eduskunnan tahtoa näiden lisämiljoonien jaossa. Opetusministeriön hallinnonalalla tämä lisätuotto on myös päätetty jakaa välittömästi niin, että siitä ei jää mitään käytettäväksi syksyllä 2006 mahdollisia yllättäviä menoja varten.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan 29 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että tulevaisuudessa hallitus ottaa paremmin huomioon eduskunnan selkeät tahdonilmaisut vuosivoittovaroja jaettaessa.

Pääluokka 33

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kuntien mahdollisuuksia laadukkaiden ja kattavien terveydenhuoltopalvelujen järjestämiseen heikentävät sekä kansallisen terveydenhuollon hankkeen rahoituksen leikkaaminen että valtion

päätös ottaa pakkolaina kunnilta. Nämä ratkaisut vaarantavat kuntien järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut, kuten vanhusten kotipalvelut ja perusterveydenhuollon. Kokoomus on todennut usein aikaisemminkin, että hallituksen olisi pitänyt toteuttaa kustannustenjaon tarkistus nopeassa aikataulussa ja etupainotteisesti. Valtion ja kuntien välisen kustannusjaon tarkistuksen perusteella valtio on sosiaali- ja terveydenhuollon menojen osalta velkaa kunnille 207 miljoonaa euroa. Tämän loppusumman hallitus aikoo maksaa vuosina 2007 ja 2008. Kuntatalouden tila huomioiden tämä summa tulisi maksaa kunnille jo vuoden 2006 puolella kokonaisuudessaan.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 96/2006 vp perusteella ehdotamme,

että momentille 33.32.30 otetaan lisäyksenä 207 000 000 euroa valtion kunnilta ottaman pakkolainan täysimääräiseen takaisinmaksuun.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2006

Jari Koskinen /kok
Tuija Nurmi /kok
Maija Perho /kok

Pekka Kuosmanen /kok
Olli Nepponen /kok

VASTALAUSE 2

Yleisperustelut

Hallituksen 1. lisätalousarvion tulopuoli muodostuu lähinnä arvonlisäveron nopeammasta kasvusta (294 miljoonaa euroa) ja odotettua paremmasta osinkotulokertymästä (683,9 miljoonaa euroa). Voi vain kysyä, miten paljon osinkotuloja olisi kertynyt, mikäli valtion omistamia pörssiosakkeita olisi pidetty eikä myyty.

Kasvavat verotulot ja osingot muuttavat valtion alijäämäisen talousarvion ylijäämäiseksi niin, että valtionvelkaa voidaan lyhentää noin 346 miljoonalla eurolla. Menoja hallitus esittää lisättäväksi lähes 200 miljoonalla eurolla. Tästä neljännes eli 50 miljoonaa menee valtiovelan korkoihin, jotka nousevat yleisen korkokannan nousun johdosta. Liikenne- ja viestintäministeriölle esitetään myös lähes 50 miljoonaa lisää. Perusradanpito ja eräät ratahankkeet vievät lähes puolet tuosta määrärahalisäyksestä. Kolmas pääluokka, jolle esitetään muita enemmän lisää määrärahoja, on valtiovarainministeriön hallinnonala. Sen 37 miljoonan euron lisäyksestä suurin yksittäinen lisäys, 15,8 miljoonaa euroa, muodostuu energiaveronpalautuksesta maanviljelijöille.

Kuluvan vuoden aikana eduskuntakeskusteluissa ja talousarvioiden käsittelyyn liittyvissä asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi, että yhteiskunnan monilla sektoreilla tarvittaisiin lisää rahaa. Kun valtion verotulot kasvavat arvioitua enemmän, tulisi mielestäni osa tuosta arvioidusta 346 miljoonan euron suuruudesta ylijäämästä käyttää kristillisdemokraattien esittämällä tavalla.

Vaikka valtion kunnille maksamattomista valtionosuuksien tarkistusrahoista muodostuva velka ei näy taseesta, on kiistatta selvää, että kunnilla on saamisia valtiolta. Kuntien taloudellinen asema huomioon ottaen olisi kansalaisten kannalta parasta, että valtio välittömästi maksaisi tarkistusrahat kunnille. Tämä helpottaisi merkittävästi kuntien edellytyksiä tarjota peruspalveluja kansalaisille. Tällöin raha jäisi kotimaa-

han ja palvelisi kansalaisten etua. Hallituksen esityksen mukaan toimittaessa valtiontalouden ylijäämä menee pääasiassa ulkomailta otettujen velkojen maksuun ja ainoa hyöty on siinä, että korkomenot hieman pienenevät jatkossa.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 24****ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö*****66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)***

Suomen hallitus on sitoutunut hallitusohjelmassaan ja vuonna 2004 hyväksymässään kehityspoliittisessa ohjelmassaan mahdollistamaan Suomen kehitysyhteistyövarojen nousun YK:n suosittelemalle 0,7 prosentin BKTL-tasolle vuonna 2010. Muista Pohjoismaista Norja, Tanska ja Ruotsi ovat jo aikapäiviä sitten saavuttaneet 0,7 prosentin tavoitteen ja ovat jopa sen ylittäneet. Jotta Suomi etenisi uskottavasti tavoitteensa saavuttamiseksi, hallituksen olisi tullut noudattaa Holkerin selvitysryhmän vuonna 2003 asettamaa aikataulua, jonka mukaan kehitysapu nousisi tasaisesti saavuttaen 0,55 prosentin tason vuonna 2007 ja 0,7 prosentin tason vuonna 2010. Hallituksen sopima kehyspääätös ei ole tämän aikataulun mukainen, vaikka pääministeri Vanhanen itse vakuutti puheessaan Helsinki-konferenssin päätöstilaisuudessa, ettei tästä sitoumuksesta ole luovuttu. Holkerin ehdottamaa 0,55 prosentin tasoa vuonna 2007 ei ole mahdollista saavuttaa tasaisin nostoin, sillä aikataulusta ol-

laan jo merkittävästi jäljessä, mutta 0,7 prosentin taso vuonna 2010 on kuitenkin mahdollinen.

Hallitus esitti kehitysyhteistyövarojen nostamista tänä vuonna 0,42 prosenttiin bruttokansantuotteesta ja kokonaismäärärahaksi 670,8 miljoonaa euroa. Jotta määrärahojen nosto tapahtuisi tasaisesti vuoden 2010 tavoitetta kohti, osuuden tulee kuitenkin olla tänä vuonna 0,45 prosenttia.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 2/2006 vp perusteella ehdotan,

että momentille 24.30.66 otetaan lisäyksenä 24 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kohdennettuna kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuinlaitos

23. *Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Kansalaisten oikeusturva edellyttää, että tuomioistuimilla on riittävät resurssit ratkaista asiat kohtuullisessa ajassa ja huolellisesti. Nykyisin tämä ei toteudu. Hovioikeuksissa on jutturuuhkaa. Ongelmia on myös hallinto-oikeuksissa, joissa esimerkiksi kaava-asioihin liittyvät valitukset viipyvät jopa yli vuoden ajan. Tuomioistuinten toimintakyvyn parantaminen edellyttää lisärahoitusta.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 6/2006 vp perusteella ehdotan,

että momentille 25.10.23 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa tuomioistuinten menoihin.

50. Rangaistusten täytäntöönpano

21. *Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

a) Vankiloiden vankimäärät ja vankien ongelmat ovat vaikeutuneet vuosi vuodelta, eikä tälle kehitykselle ole näkyvissä loppua tulevaisuudessaakaan. Toimintaresurssit ja henkilöstö eivät vankeinhoidossa eivätkä kriminaalihuollon vankilan ulkopuolisessa ennaltaehkäisevässä toiminnassa ole lisääntyneet samassa tahdissa kasvavien haasteiden kanssa. Päinvastoin valtion tuottavuusohjelma edellyttää merkittäviä henkilövähennyksiä.

Lokakuussa voimaan tuleva uusi vankeuslaki velvoittaa järjestämään vangeille toimintaa päivittäin, mikä vaatii henkilökuntaa. Kuitenkin jo nykyisellään tilanne vankiloissa on kriisiytynyt, ja Vankeinhoidolaitoksen rakenneselvityksen mukaan henkilöstön lisätarve olisi 150–200 henkilöä.

Vangit ovat tulleet entistä moniongelmaisemmiksi, ja yksilöllisen hoidon ja ohjauksen tarve on korostunut. Suurella osalla vangeista on sosiaalisten ongelmien lisäksi vaikea päihdeongelma. Vankiloissa ei löydy riittäviä resursseja vankilan sisäisiin kuntoutusohjelmiin, terveydenhuoltoon ja päihdevieroitukseen. Päihdeongelmaiset eivät saa yksilöllistä huoltoa ja hoivaa eikä heitä pystytä vankilassa auttamaan uuden elämän alkuun. Edes kaikki pedofiilit eivät pysty varojen puutteen vuoksi osallistumaan väkivaltaista käyttäytymistä ennalta ehkäiseviin ohjelmiin.

Suomi on ratifioinut vankeinhoitoa koskevat kansainväliset sopimukset, ja eduskunta on määritellyt tason, jolla vankeinhoidon tulee olla. Hallitus esittää vankeinhoidon toimintamenoihin 3,5 miljoonan euron lisäystä. Tämä ei kuitenkaan ole vielä riittävä helpotus tilanteeseen.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 9/2006 vp perusteella ehdotan,

että momentille 25.50.21 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa vankien kuntoutukseen.

b) Resurssipula näkyy kriminaalihuollon mahdollisuuksissa suorittaa perustehtävänsä ennaltaehkäistä uusintarikollisuutta. Vankilan jälkeen siviilissä selvitäkseen entinen vanki tarvitsee vankilassa aloitetun hoidon ja kuntoutuksen jatkoa, joka ei nykyisin aina toteudu, vaikka monenlaisia projekteja asian tiimoilta on aloitettu. Arkielämän perusasioiden kuntoon saattaminen on edellytyksenä negatiivisen kierteen loppumiselle. Askel takaisin rikolliseen elämäntapaan on erittäin todennäköinen, mikäli vankilajakson jälkeiseen elämään ei löydy riittävää tukea perusasioiden järjestämisessä. Monen vapautuvan vangin rikoskierre voitaisiin katkaista tehokkailla tukitoimilla vapautumisen jälkeen.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 10/2006 vp perusteella ehdotan,

että momentille 25.50.21 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa kriminaalihuollon ennalta ehkäisevään toimintaan.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

75. Poliisitoimi

21. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää lisätalousarviossaan poliisin toimintamäärärahoihin vajaan 7 miljoonan lisäystä lähinnä EU-puheenjohtajuuskaudesta aiheutuvien turvajärjestelyjen vuoksi. Maanlaajuisesti tämä ei tuo helpotusta polttavaan poliisipulaan. Samanaikaisesti poliiseja koulutetaan enemmän kuin voidaan palkata avoimiin virkoihin rahapulan vuoksi.

Resurssipula on aiheuttanut normaalin päivystysvalmiuden heikentymistä ja lisännyt kansalaisten turvattomuuden tunnetta, kun virkaavun saaminen on viivästynyt etenkin syrjäseuduilla. Tavanomaisen poliisityön lisäksi resurs-

seja tarvitaan monimutkaistuvan talousrikollisuuden selvittämiseen ja kansainvälisten rikollisverkostojen torjumiseen.

Avoimna olevien poliisinvirkojen välitön täyttäminen on tärkeää. 5 miljoonan euron lisäpanostuksella saataisiin noin 250 poliisin virkaa täytettyä loppuvuodeksi.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 17/2006 vp perusteella ehdotan,

että momentille 26.75.21 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin avoimna olevien poliisin virkojen täyttämiseksi.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Maamme perustiestön kunto on viime vuosina heikentynyt varsin huomattavasti. Tiestön perusparannukseen ei ole riittänyt läheskään tarpeeksi määrärahoja, ja myös kunnossapitotyöt ovat jääneet vähiin.

Perustienpito on infrastruktuurin ylläpitoa ja yleisen turvallisuuden parantamista, mutta samalla tehokas keino tukea tasapainoista aluekehitystä ja työllisyyttä.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 30/2006 vp perusteella ehdotan,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 15 000 000 euroa.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Rataverkon kunto on edelleen monin paikoin kriittinen. Ratojen huonokuntoisuuden takia kuljetusten turvallisuusriskit kasvavat ja aikataulu-

jen noudattaminen vaikeutuu. Useille rataosuksille on asetettu liikennerajoituksia ja niitä saatetaan joutua lisäämään tuntuvasti. Liikennerajoitukset aiheuttavat rautatiejärjestelmän si-
donnausuuksien takia ongelmia koko päärata-
verkolle. Nämä ongelmat puolestaan heiken-
tävät rautateiden asiakaspalvelua ja kilpailu-
kykyä.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA
74/2006 vp perusteella ehdotan,

*että momentille 31.40.21 otetaan li-
säyksenä 20 000 000 euroa rautateiden
päälysrakenteiden uusimiseen.*

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

28. Muu toimeentuloturva

*60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden elä-
ketuki (arviomääräraha)*

Hallitus arvioi vuoden 2006 talousarviota teh-
dessään, että eläketuen saajia olisi 4 500. Lisä-
budjetissa arviota on laskettu 2 800 henkilöön.
Ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien määrässä
ei kuitenkaan ole tapahtunut oleellista pienen-
tymistä, vaan lain mukaisen tuen myöntämise-
dellytysten tulkinnassa on aiheutunut ongelmal-
tanteita, jotka jättävät edelleen osan yli 10
vuotta työttömänä olleista yli 58-vuotiaista työt-
tömistä eläketuen ulottumattomiin. Lakia on täl-
tä osin selkeytettävä ja tuen myöntämisedel-
lytyksiä inhimillistettävä. Ongelma ei poistu
määrärahoja pienentämällä, vaan sysää eläke-
tuen ulottumattomiin henkilöitä, joilla ei ole
tosiasiallisia työllistymismahdollisuuksia.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA
93/2006 vp perusteella ehdotan,

*että momentille 33.28.60 esitetty
8 500 000 euron vähennys poistetaan.*

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveyden- huolto

*30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveyden-
huollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Valtiontalous on jo vuosia kehittynyt suotuisas-
ti, ja valtionvelkaa on kyetty lyhentämään. Kui-
tenkin kuntien edellytykset tuottaa peruspalve-
lujat ovat heikentyneet. Kunnat ovat viime vuosi-
na velkaantuneet miljardin euron vuosivauhdil-
la. Kunnallisveroprosentteja on nostettu ennä-
tystahtiin, mutta silti viime vuonna vuosikate oli
negatiivinen 135 kunnassa ja tilikauden tulos oli
negatiivinen 319 kunnassa.

Työllisyyden ja henkilöstön jaksamisen näkö-
kulmastakin tilanne on kestämaton. Esimerkiksi
vanhustenhuollon kuntoon saattamiseen tarvit-
taisiin noin 4 000 uuden työntekijän palkkaamis-
ta. Vanhusten laitoshoidon laatusuosituksen ta-
voitetaso on 0,8 hoitajaa vanhusta kohden, mut-
ta valitettavasti tästä tavoitteesta jäädään pahim-
millaan käytännössä puoleen.

Vaikka vähäisiä korotuksia sosiaali- ja ter-
veydenhuollon valtionosuuksiin on tehty, eivät
ne ole riittäneet Kansallisen terveyshankkeen
edellyttämien palvelutarpeiden toteuttamiseen.
Päinvastoin jo sovittuja kansallisen terveysten-
hankkeen määrärahoja leikattiin valtion vuoden
2005 talousarviossa 25 miljoonalla eurolla. Ensi
vuonna niitä aiotaan leikata lisää. Vain 75 pro-
sentin indeksikorotus valtionosuuksiin leikkaa
osaltaan kunnilta 40 miljoonaa euroa niille kuu-
livia valtionosuuksia.

Hallitus ei ole taipunut maksamaan kunnille
kuuluvaa valtionosuusvelkaansa kokonaisuus-
dessaan, vaikka samaan aikaan valtio on kyen-
nyt lyhentämään muita velkojaan.

Kuntien menot kasvavat viiden prosentin vuo-
sivauhtia, selvästi kansantaloutta nopeammin.
Valtio saa lainaa rahamarkkinoilta euroalueen
alhaisimmalla korolla, mutta kunnat joutuvat ot-
tamaan uutta velkaa korkeammalla korolla kuin
valtio. Tilanne tulee vielä vaikeutumaan, sillä
etenkin väestön ikääntymisestä johtuva palve-
luiden kysyntä lisääntyy edelleen. Koko julki-
sen talouden kannalta on perusteltua, että valtio
maksaa merkittävän osan velkaansa kunnille vii-

pymättä ja helpottaa kuntien pahenevaa talous-
ahdinkoa, josta vaikeimmassa asemassa olevat
ihmiset kärsivät eniten.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA
100/2006 vp perusteella ehdotan,

*että momentille 33.32.30 otetaan li-
säyksenä 207 000 000 euroa kuntien
sosiaali- ja terveydenhuollon valtion-
osuuteen.*

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2006

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 3

Yleisperustelut

Lisätalousarvion tarkoituksena on vastata niihin uusiin tietoihin ja tarpeisiin, joita talousarvion laatimisen jälkeen on tullut ilmi. Silti esimerkiksi vankeinhoidon kohdalla lisätalousarviosta on tullut enemmän sääntö kuin poikkeus. Aliresursoitua budjettia paikataan vuoden mittaan ja silloinkin niin, että jäädään yhä edelleen riittävästä rahoituksen tasosta. On käsittämätöntä, että edes niin yksinkertaisiin tietoihin kuin vankiluvun kasvamiseen ei kyetä reagoimaan vastavalla rahoituksen lisäyksellä.

Vankeinhoidon lisäksi vihreä eduskuntaryhmä puuttuu tässä yhteydessä kuntien ja joukkoliikenteen riittämättömiin määrärahoihin. Julkilausutut tavoitteet ja budjetointi eivät kohtaa missään vuoden vaiheessa, vaan aliresursointi jatkuu talousarviosta ja lisätalousarviosta toiseen. Tilanne ei ole kestävä, joten ehdotamme kunnille ja joukkoliikenteelle lisärahoitusta.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 25****OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****50. Rangaistusten täytäntöönpano**

21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vankeinhoitolaitoksen vaikea taloudellinen tilanne on jatkunut vuonna 2006, eikä määrärahan lisäys riitä korjaamaan resurssien alimitoitusta. Kuten valtionvarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, jo pelkästään vuoden 2005 toiminnan tason säilyttäminen vaatii vähintään 2 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Lähtökohtaisen niukkuu-

den lisäksi lisäresursseja tarvitaan, koska vankien määrä on nousemassa kuluvana vuonna arvioitua suuremmaksi.

Liian matalan resursoinnin seurauksena syntävä henkilöstön niukkuus koetaan vankiloissa entistä pahempaan ongelmana. Valvontahenkilökunnan mitoitus ei vastaa toiminnallisia eikä laitosturvallisuuden edellyttämiä tarpeita. Henkilöstön työhyvinvoinnin lasku näkyy jo sairastavuuden kasvamisena. Nyt esitetty lisämääräraha ei riitä lainkaan uuden henkilöstön palkkamiseen.

Toimintamenojen liian pieni määrä heijastuu myös vankien hyvinvointiin. Vangin terveydelle ei saisi aiheutua haittaa vankilassa olosta. Onkin erittäin huolestuttavaa, että vankien terveydenhuolto on kriisiytynyt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.50.21 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA****60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot,
korvaukset ja tuet*****Saariston yhteysalusliikenne***

Saariston yhteysalusliikennettä rahoitetaan momentilta 31.60.64, joka ei sisälly nyt käsiteltävänä olevaan lisätalousarvioesitykseen. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota yhteysalusliikenteen rahoitukseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan palvelutaso pyritään ylläpitämään vielä kesän ajan, mutta heti alkusyksystä tilanne joudutaan arvioimaan uudelleen. Mikäli yhteysalusliikenteeseen

ei osoiteta lisärahoitusta, liikennöintiä supistetaan ja se keskeytetään joillakin linjoilla kokonaan. Tämä johtuu siitä, että kilpailutettujen linjojen hinnat tulevat olemaan selvästi aiempaa kalliimpia. Toimiva saaristoliikenne on välttämätön saariston vakituisten asukkaiden sekä myös elinkeinoelämän ja matkailun kannalta.

Vihreä eduskuntaryhmä yhtyy valtionvarainvaliokunnan näkemykseen, jonka mukaan on välttämättömänä, että määräraharavetta arvioidaan uudelleen heti alkusyksystä ja että lisätalousarvioesitys annetaan tarvittaessa niin ajoissa, että lisärahoitus voidaan ottaa huomioon päätettäessä uusista liikennöintisopimuksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 31.60 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että saariston yhteysalusliikenteen jatkuvuus turvataan ja että hallitus antaa asiaa koskevan lisätalousarvioesityksen heti syysistuntokauden alussa.

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Joukkoliikennepalvelujen ostoon ja kehittämiseen suunnatut rahat ovat alhaisimmillaan kahdeksankymmeneen vuoteen. Määrärahat ovat pienentyneet tasolle, joka uhkaa romuttaa joukkoliikenteen palveluverkoston. Ympäristön kannalta on välttämätöntä, että joukkoliikenteen osuutta henkilöliikenteestä pystytään nostamaan pysyvästi. Joukkoliikenteen osuuden kannalta ratkaisevaa on, miten kaupunkiseutujen joukkoliikenne kehittyy. Haja-asutusalueiden joukkoliikenteen tukeminen on tärkeää ennen muuta alueellisten ja sosiaalisten syiden vuoksi.

Joukkoliikenteen osto- ja kehittämismäärärahojen leikkaaminen on purrut kaupunkien joukkoliikenteeseen: joukkoliikenteen kehittäminen hidastuu ja paineet lippujen hintojen korottamiseen kasvavat. Hallituksen tavoite kasvattaa joukkoliikenteen osuutta henkilöliiken-

teestä kaupunkiseuduilla ei näillä toimilla tule toteutumaan. Päinvastoin, joukkoliikenteen toimintaedellytykset ja palvelut ovat koko hallituskauden ajan heikentyneet ja rahoitus vähentynyt.

Vihreän eduskuntaryhmän mielestä joukkoliikenteen kehittämiseen tarvitaan uusia avauksia. Joukkoliikenteen liikennemuoto-osuuden kasvattamiseksi joukkoliikenteen tukea tulee osoittaa nykyisten paikkakuntien lisäksi myös suurten kaupunkien, kuten Helsingin, Turun ja Tampereen seutujen, joukkoliikenteelle. Pidemmällä tähtäimellä tukea pitäisi uudistaa niin, että pikaraitiotieyhteyksien ja muiden alueellisten joukkoliikennejärjestelmien kehittämiseen olisi mahdollista anoa valtion rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.60.63 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa.

Pääluokka 33

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Vihreä eduskuntaryhmä on huolestunut kuntatalouden heikosta tilanteesta. Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, joka tarjoaa maksuttoman koulutuksen, kohtalaisen sosiaaliturvan ja yhteiskunnan pääosin rahoittaman terveydenhuollon. Hyvinvointivaltio tarkoittaa Suomessa oikeasti hyvinvointikuntaa, sillä kunnat vastaavat pääosin peruspalveluiden järjestämisestä.

Palvelut rahoitetaan osittain kunnan omilla verotuloilla ja osittain valtionosuuksilla. Valtiovalta kuitenkin päättää sekä lakisääteisistä palveluista että kuntien käytössä olevista rahoista. Vastuu palveluista on hämartynt: kunnat vierittävät vastuuta valtiovalle ja valtiovalta kunnille.

Tämänhetkinen tilanne osoittaa, kuinka huomattavasti kustannukset alimitoitetaan silloin, kun kunnille annetaan tehtäviä ja ohjeistusta. Kuntatalouden heikoista näkymistä huolimatta kuntien velvoitteet edelleen lisääntyvät. Terveystenhuollon menojen kovassa kasvussa näkyy mm. hammashuollon laajennus ja ns. hoitotakuu.

Valtion on kannettava oma osansa vastuusta. Kuntatalous on tällä hetkellä huonommassa kunnossa kuin kymmeneen vuoteen, ja tilanteen purkamiseen on valtionkin osallistuttava. Kustan-

nustenjaon tasauksessa syntyneen velan maksaminen valtiolta kunnille on ensimmäinen välttämätön askel oikeaan suuntaan. Silloin kun vaaditaan menokuria, järjestelmän pitää olla sellainen, että menokurin hallinta on kunnan päättäjien vallassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.32.30 otetaan lisäyksenä 207 000 000 euroa.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2006

Anni Sinnemäki /vihr
Janina Andersson /vihr

VASTALAUSE 4

Yleisperustelut

Hallitus ei piittaa

- niistä 600 000 köyhästä, jotka elävät yhteellisen köyhyysrajan alla
- niistä 180 000 henkilöstä, jotka elävät perheissä, joista käydään työssä, mutta työstä saadut tulot eivät riitä köyhyysrajan ylittämiseen
- niistä yksinhuoltajista, joiden tulotaso on pysynyt vuosina 1993—2004 ennallaan, samaan aikaan kun palkansaajien reaali-tulotaso on noussut yli 24 prosenttia
- niistä pienituloisista eläkeläisistä, jotka joutuvat tyytymään 5 euron tasokorotukseen ensi syksynä.

Tähän tylyyn linjaan valiokunnan enemmistö yhtyy. Se ei vaadi verotuksen käyttämistä yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteuttamiseksi, se ei vaadi pienimpien etuuksien parantamista eikä se suostu antamaan kunnille lisää varoja hyvinvointiyhteiskunnan keskeisen pilarin eli palvelujen parantamiseksi.

Köyhyys ja eriarvoisuus ei ole välttämätöntä. Inhimillisempi ja tasa-arvoisempi yhteiskunta on mahdollinen. Pohjoismaat ovat osoittaneet täysin virheelliseksi sen vallitsevan talouspoliittisen opin, jonka mukaan korkea veroaste, laaja julkinen sektori, kohtuullinen palkkataso sekä kunnolliset sosiaalipoliittiset palvelut ja etuudet ovat taloudellisen kasvun ja vaurauden este. On mahdollista pyrkiä samanaikaisesti tasa-arvoon ja koko yhteiskunnan vaurauteen. Suomessa hallitus ei kuitenkaan halua noudattaa muiden Pohjoismaiden esimerkkiä.

Hallitus korostaa velan lyhentämistä. Valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta on alenut huippuvuosista olennaisesti. Se on laskenut ennakoitua nopeammin 39 prosenttiin ja alenee vielä arviolta 35,5 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä, vaikka sen alun perin uskottiin jäävän 44 prosentin tasolle. Vastedeskin velan osuus alenee jo pelkästään talouden kasvun

myötä. Valtiontalous on ylijäämäinen tänä vuonna aiemmin ennakoitujen puolen miljardin euron alijäämän sijasta.

Suomi on vauraampi kuin koskaan.

Oikeudenmukaisuudessa on kysymys siitä, miten tätä vaurautta voidaan hyödyntää niin, että kansalaiset saavat elämänsä eri vaiheissa aina tarvittaessa hyvät palvelut, ja miten eriarvoisuutta voidaan vähentää ja vaikeuksissa kamppailevien kansalaisten asemaa parantaa.

Kuluneella vaalikaudella kolmen ensimmäisen vuoden aikana hallituksen tavoitteena on ollut veroasteen jatkuva laskeminen samalla, kun on pyritty kohti tasapainoista budjettia. Tämä on merkinnyt sitä, että menokehykset on pidetty niin tiukkoina, että hallitus ei ole sen jälkeen suostunut parantamaan vaikeuksissa olevien asemaa. Työmarkkinatukeen ei ole tehty tasokorotusta ja kansaneläkkeenkin tasakorotus jäi mittättömäksi. Opiskelijoita pakotetaan lainaluukulle, vaikka luvassa on pätkätoiden epävarmuus. Kun siis ylisuurten verokevennysten rahoittamiseksi menokehykset on määriteltä aihtaisi, kunnille ei ole riittänyt rahoitusta. Kunnat ovat voimakkaasti velkaantuneet yrittäessään epätoivoisesti huolehtia kansalaisten palveluista. Ja monesti palvelut ovat velkaantumisen huolimatta jääneet kehnoiksi, kuten esimerkiksi vanhustalpalvelut. Kysymys ei ole tässä tilanteessa vain ns. pakkolainan maksamisesta kunnille vaan enemmästä.

Suomalainen yhteiskunta on jakautumassa kahtia. Hallituksen tulee siksi valmistella ja antaa eduskunnalle vuoden 2007 talousarvioesityksen yhteydessä eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamisesta esityiskokonaisuus, joka koostuu mm. seuraavista osista:

- työttömyysajan perusturvan, opintotuen, muiden alimpien etuuksien ja kansaneläkkeen tasokorotuksesta
- yksinhuoltajien aseman parantamisesta
- taloudellisessa ahdingossa elävien työssä käyvien aseman parantamisesta.

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 25****OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****10. Tuomioistuinelaitos***23. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Sekä hovioikeuksien että hallinto-oikeuksien osalta on lähiaikoina tapahtumassa isoja toiminnallisia muutoksia. Vastoin hyvää tuomiokäytäntöä hallituksen talousarvio lähtee siitä, että hovioikeuksien, hallinto-oikeuksien ja vakuutus-oikeuden jo nykyiselläänkin liian pitkät keskimääräiset käsittelyajat pitenevät vuoden 2005 tavoitetasosta. Käräjäoikeuksien osalta talousarvio puolestaan on pudottamassa ratkaistujen asioiden tavoitemäärää lähes kolmellakymmenellätuhannella. Vakuutus-oikeuden tavoitetaso osalta pudotus on suhteessa vielä rajumpi.

Liian pitkäksi venyneet kaavavalitusruuhkat jarruttavat järkevää maankäyttöä ja elinkeinopolitiikkaa. Mustan talouden vastaisessa toiminnassa puolestaan sekä markkinaoikeudella että työtuomioistuimella on merkittävä rooli.

Viite: Ed. Sirnön LTA 7/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.23 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa hovioikeuksien, hallinto-oikeuksien, käräjäoikeuksien, markkinaoikeuden, vakuutus-oikeuden ja työtuomioistuimen käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

50. Rangaistusten täytäntöönpano*21. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Vankien määrä on viime vuosina lisääntynyt, ja vankiloiden täyttöaste on ylittänyt reilusti normit. Vankimäärän kasvusta aiheutuviin menoihin tarvitaan lisärahoitusta. Ilman kohtuuttomia ylityömääriä tarvitaan 70—80 henkilötyövuotta lisää. Hallituksen ehdottama 3,5 milj. euron lisäys ei vielä sisällä uusia virkoja, vaan kyse on lähtötason korjauksesta.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän tavoitteena on parantaa tuomittujen valmiuksia rikoksettomaan elämään lisäämällä rangaistusten täytäntöönpanon suunnitelmallisuutta ja tehostamalla siihen liittyviä tavoitteellisia toimintoja. Lisämäärärahan tarkoituksena on myös turvata riittävät työvoimaresurssit vankiloihin sekä resurssit vankien terveydenhuollon asianmukainen järjestämiseen, toiminta- ja päihdeohjelmiin, sopimushoitoihin, nuorisorangaistuksiin ja sekä vankien että vankeinhoidon henkilökunnan turvallisuuden lisäämiseen.

Viite: Ed. Uotilan LTA 12/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.50.21 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa.

Pääluokka 27**PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****10. Sotilaallinen maanpuolustus**

Vuoden 2006 talousarviossa sotilaallisen maanpuolustuksen eräänä tulostavoitteena on, että vähintään puolet puolustusmateriaalihankintoihin käytettävissä olevista määrärahoista kohdistetaan kotimaahan ottaen huomioon vastakaupat ja materiaalin elinjakso kustannukset.

Heinäkuun 1 päivänä 2006 voimaantulevien eurooppalaisten puolustustarvikehankintojen

käytännössä Euroopan alueen puolustustarvikehankinnat tulee kilpailuttaa Euroopan sisällä. Tähän vedoten hallitus haluaa luopua tulostavoitteesta ja ehdottaa sen poistamista.

Emme pidä luopumista aiheellisena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 27.10 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta ei hyväksy kotimaisuustavoitteesta luopumista, vaan edellyttää, että edelleenkin vähintään puolet puolustusmateriaalihankintoihin käytettävissä olevista määrärahoista kohdistetaan kotimaahan ottaen huomioon vastakaupat ja materiaalin elinjakso kustannukset.

Pääluokka 31

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenneväyläpolitiikkaa pohtinut työryhmä esitti teemahanketta, jolla edistetään joukkoliikennettä pääkaupunkiseudun säteittäisillä pääväylillä. Hankkeeseen ei ole osoitettu rahoitusta, vaikka joukkoliikenteen sujuvuus on pääväylillä vaikeutumassa nopeasti.

Viite: Ed. Uutilan LTA 56/2006 vp.

Edellä olevan perustella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 10 000 000 euroa perustienpitoon joukkoliikenteen edistämistä koskevan teemapaketin käynnistämiseksi pääkaupunkiseudulla.

Tieliikenne on yhteiskuntamme merkittävin liikennemuoto. Noin 68 prosenttia tavarankulje-

tussuoritteesta ja noin 95 prosenttia henkilökuljetussuoritteesta tapahtuu tiellä. Hallitusohjelmassa todetaan, että Suomen liikenneverkkojen kunto ja pääoma-arvo tulee säilyttää. Alimitoitettu rahoitus johtaa kuitenkin siihen, ettei yhdyskuntarakenteen muutosten ja liikenteen kasvun synnyttämiin perustienpidon investointitarpeisiin voida vastata. Toimiva tiestö on kansalaisten arjen kannalta ensiarvoisen tärkeä. Se on myös yksi aluepolitiikan keskeisimmistä välineistä. Sujuva ja turvallinen liikenne on turvattava riittävällä lisärahoituksella.

Viite: Ed. Uutilan LTA 57/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa perustienpitoon.

30. Merenkululaitos

21. Merenkululaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ehdotimme valiokunnassa 1,5 milj. euron lisäystä palvelutason turvaamiseen. Jäänmurron kustannusten voimakkaasta noususta johtuen merenkululaitos joutuu supistamaan muita palveluitaan, muun muassa väylien kunnossapitoa. Väylien huonokuntoisuus vaikeuttaa teollisuuden kuljetuksia ja heikentää kilpailukykyä. Merenkululaitoksen palvelutaso tulee turvata talvimerenkulun kustannusten noususta huolimatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.21 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa merenkululaitoksen palvelutason turvaamiseen.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelmassa todetaan, että hallituksen politiikka nojaa kestävään kehitykseen. Raideliikenne on vähän saas-

tuttavana, energiataloudellisena ja turvallisena liikennemuotona kestävä kehityksen mukaista. Rataverkon perusparannusluonteisiin korvausinvestointeihin varattu rahoitus on tällä vuosikymmenellä vähentynyt merkittävästi. Huono kehitys on johtanut liikennerajoitusten uudelleen lisääntymiseen vastoin hallitusohjelman radanpidon palvelutason tavoitetta.

Rahoituksen puute hidastaa merkittävästi useiden rataosuuksien perusparannuksia, kasvattaa turvallisuusriskejä ja heikentää liikenteen täsmällisyyttä. Heikkokuntoisilla rataosuuksilla joudutaan myös asettamaan paino- ja nopeusrajoituksia. On selvää, etteivät nämä heikennykset voi olla vaikuttamatta asiakastytyväisyyteen ja junaliikenteen imagoon sekä rahti- ja matkustajamääriin ja VR:n kannattavuuteen.

Viite: Ed. Uotilan LTA 79/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa perusradanpitoon.

60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet

Valiokunnalle on käynyt selväksi, että saariston yhdysliikenteen määrärahat ovat riittämättömät, mutta valiokunnan enemmistö ei ole halunnut ryhtyä asiassa mihinkään toimiin. Valiokunta myöntää toki, että palvelutasoa ei kyetä pitämään yllä kesän jälkeen. Ilman lisärahaa saariston yhteysalusliikenne ajautuu kriisiin. Tästä huolimatta valiokunnan enemmistö ei halua velvoittaa hallitusta tekemään asiasta lisäysoesitystä syksyn lisätalousarviossa. Kannatimme valiokunnassa tähän liittyvää lausumaa, joka ei kuitenkaan tullut hyväksytyksi.

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kehittämistoiminnalla turvataan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä. Kehittämishankkeilla luodaan edellytyksiä joukkoliikenteen palvelujen säilymiselle sekä jouk-

koliikenteen palvelutason ja kilpailukyvyn parantamiselle. Esimerkiksi matkapalvelukeskusten ja joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittäminen edellyttävät riittävää rahoitusta.

Joukkoliikenteen tukeminen perustuu pitkiin sopimuksiin, ja menokehys ei riitä nykytason turvaamiseen. Joukkoliikenteen tuen vähentäminen on johtamassa palvelutason alentumiseen, joka vaarantaa henkilöjunaliikenteen tason ja satojen bussivuorojen säilymisen jatkossa. Ilman lisärahoitusta joukkoliikennettä uhkaa jatkossa raju alasajo, joka on Suomen kestävä kehityksen ja kasvihuonekaasujen vähentämistavoitteiden vastainen. Samalla mahdollisuus pitää Suomi kokonaisuudessaan asuttuna vaarantuu.

Viitteet: Ed. Tiusasen LTA 87/2006 vp ja LTA 88/2006 vp sekä ed. Uotilan LTA 89/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.60.63 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

22. Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot

50. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Lähes 6 000 haitta-asteeltaan 10–15 prosentin sotainvalidia jää valtion sotilasvammalain nojalla korvaamien sosiaali- ja terveydenhuollon avopalvelujen ulkopuolelle, koska niiden korvattavuuden edellytyksenä olevan vähimmäishaitan rajaksi on säädetty 20 prosenttia. Sotainvalidien lukumäärän vähenemisestä johtuva määräraha-tarpeen pieneneminen antaisi mahdollisuuden ottaa 15 prosentin sotainvalidit avopalvelujen piiriin vielä tänä vuonna.

Esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2006 on momentin 33.22.50 sotilasvammakorvausten määrän tarve arvioitu 11,5 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin kuluvan vuoden 2005 määräraha. Keski-ikänsä yli 84-vuotiaiden sotavammaisten nopeasti lisääntyvän avun tarve huomioon ottaen on välttämätöntä, että avopalvelujen korvattavuus laajennetaan nopealla aikataululla koskemaan kaikkia sotainvalideja. Niinpä haaita-asteraja tulee laskea 15 prosenttiin jo vuonna 2006 sekä seuraavana vuonna antaa tämä oikeus myös 10 prosentin sotainvalideille. Esitetyllä sotainvalidien avohoidon tuella voidaan vähentää heidän laitoshoidon tarvettaan.

Viite: Ed. Tiusasen LTA 92/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.22.50 otetaan lisäyksenä 11 000 000 euroa sotilasvammalain nojalla kunnille korvattavien avopalvelujen järjestämiseen budjettiperusteisesti myös 15 prosentin haaita-asteen sotainvalideille.

28. Muu toimeentuloturva

60. Pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuki (arviomääräraha)

Eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuen tavoitteena on turvata riittävä ja pysyvä toimeentulo ennen vanhuuseläkettä vuosina 1941—1947 syntyneelle pitkäaikaistyöttömälle, joka on ollut lähes yhtäjaksoisesti työttömänä 1.1.1992 lukien sekä ollut oikeutettu työttömyysturvaan vähintään 2 500 päivältä.

Sittemmin on käynyt ilmi, että eläketukea saavien määrä on jäänyt arvioitua pienemmäksi eli vuonna 2006 keskimäärin 2 800 hengeksi. Tällä perusteella hallitus esittää momentilta vähennettäväksi 8 500 000 euroa. Tämä on kuitenkin ehdottomasti väärä ratkaisu ja kuvaa hyvin hallituksen kylmäkiskoisuutta pitkäaikaistyöttömiä kohtaan.

Uuden työpoliittisen tutkimuksen (TPT 308) mukaan Työterveyslaitoksessa kehitetyn työkyvyindeksin mukaan laskettuna Suomessa on jopa

50 000 heikon työkyvyn omaavaa työtöntä ihmistä. Erityisesti ongelma koskee ikääntyneempiä pitkäaikaistyöttömiä. Työttömillä on selvästi enemmän lääkärin toteamia sairauksia kuin palkansaajilla. Lääkärin toteamien sairauksien määrä kasvaa luonnollisesti iän karttuessa.

Vuosittain hylätään tuhansia työkyvyttömyyseläkehakemuksia henkilöiltä, jotka hoitava lääkäri on todennut työkyvyttömiksi. Näiden henkilöiden on oltava työvoimatoimistossa työnhakijana saadakseen edes jonkinlaista toimeentuloturva. Työpaikkaahan työkyvytön ei voi saada eikä ainakaan pysty tekemään työtä, vaikka työpaikan saisikin. Nykyiset säännökset ja noudatettu lainsäädännön soveltamiskäytäntö merkitsevät sitä, että vuosittain tuhannet ihmiset joutuvat äärimmäisiin vaikeuksiin menetettyään työkyvyn ja mahdollisuuden toimeentuloon.

Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Pitkäaikaistyöttömien ja tosiasiaissa työkyvyttömiä, mutta eläkejärjestelmien ulkopuolelle jääneiden ihmisten osalta, jotka ovat sosiaaliturvan väliinputoajia, tämä perusoikeus ei nyt toteudu. Tällä perusteella näille henkilöille tulee turvata oikeus päästä eläkkeelle.

Myös työkykyisten pitkäaikaistyöttömien on vaikea saada työtä. Ongelma korostuu erityisesti eläkeikää lähestyvillä työttömillä. Eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annetulla lailla (39/2005) on puututtu tärkeään ongelmaan. Näin osalle pitkäaikaistyöttömistä on saatu eläkeratkaisu. Lakiin sisältyy kuitenkin eräitä ongelmia. Siksi katsomme, että sitä tulisi muuttaa seuraavilta osin:

- Eläketuen saajiin tulee liittää vuonna 1948, 1949 ja 1950 syntyneet, voimassa oleva laki koskee vain vuosina 1941—1947 syntyneitä.
- Eläketuen saamisen edellytyksenä olevien työttömyyspäivien lukumääriä tulee alentaa 2 500:sta 2 000:een ja 2 000:sta 1 500:aan ja työttömyyspäivien laskenta-

aikaa pidentää nykyisestä (1.1.1992—31.12.2004) siten, että uusi laskenta-aika olisi 1.1.1992—31.12.2006 ja siinä sovellettaisiin nykyistä lyhyempiä kokonais-työttömyysaikoja.

- Edellä mainittujen työttömyyspäivien laskennassa tulee ottaa huomioon myös sellaiset päivät, jolloin henkilölle on maksettu työttömyysturvalain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettua etuutta kuntouttavan työtoiminnan ajalta tai hänelle on maksettu julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua palkkatukea tai korotettua palkkatukea.
- Lisäksi edellä mainittuja työttömyyspäiviä laskettaessa tulee ottaa huomioon myös sellaiset päivät, joilta on maksettu työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 ja 4 momentin (608/2004) perusteella terveydellisistä syistä työhönsä kykenemättömälle henkilölle. Viimeksi mainitut henkilöt saavat poikkeuksellisesti työkyvyttömyydestä huolimatta työttömyyspäivärahaa, koska heidän sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaoikeutensa enimmäisaika (300 päivää) on tullut täyteen tai he ovat sairausvakuutuslain 19 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen (omavastuu-aika) vuoksi sairausvakuutuksen päivärahaoikeuden ulkopuolella.

Pelkkä määrärahan säilyttäminen ei riitä, vaan lisäksi tarvitaan pikaista lainmuutosta edellä kuvatulla tavalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 33.28.60 poistetaan sil-
le ehdotettu 8 500 000 euron vähennys.*

Lisäksi ehdotamme,

että momentin perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle syyskuun 2006 loppuun mennessä esityksen pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuen muuttamisesta siten, että tuen saajien piiriin tulevat myös vuosina 1948—1950 syntyneet, että tuen saannin edellytyksiä helpotetaan ja että tuen laskenta-aikaa pidennetään.

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen yhteydessä syntyneen "velan" maksua nykyinen hallitus aikoo edelleen lykätä ja jättää osan seuraavan hallituksen maksettavaksi siitä huolimatta, että kunnat ovat suurissa rahoitusvaikeuksissa ja hyvinvointipalvelujen rahoitus-pohja on jo vaarantunut.

Kuntien palvelujen rahoituspohjan turvaamiseksi kyseistä velkaa on syytä lyhentää valtionvelan lyhentämisen vaihtoehtona. Tätä asiaa käsitellään myös ed. Matti Kankaan ym. lisätalousarvioaloitteessa (LTA 106/2006 vp), joka koskee valtionvelan kuoletuksia ja velanhallintaa.

Kuntasektorin voimakas velkaantuminen osoittaa, että valtion panostus kansalaisille tärkeiden palvelujen rahoittamiseen on riittämätöntä.

Viitteet: Ed. Polven LTA 99/2006 vp ja ed. Uotilan LTA 103/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.32.30 otetaan lisäyksenä 207 000 000 euroa kustannusten jaon tarkistuksen yhteydessä syntyneen velan maksamiseksi kunnille.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA

40. Alueelliset ympäristökeskukset

21. Alueellisten ympäristökeskusten toimintameno-
not (siirtomääräraha 2 v)

Alueellisten ympäristökeskusten tehtäviä on jatkuvasti lisätty. Alueellisten ympäristökeskusten toimintaa vaikeuttaa resurssien puute. Eduskunta on osoittanut ympäristökeskuksille uusia tehtäviä. Näin tapahtui eduskunnan hyväksyessä luonnonsuojelulain osauudistuksen (HE 75/2003 vp), joka velvoittaa alueellisia ympäristökeskuksia selvittämään EU:n luontodirektiivin liitteen IV a lajien suojelutarpeen viipymättä.

Viite: Ed. Tiusasen LTA 105/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.40.21 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa alueellisten ympäristökeskusten toimintamahdollisuuksien parantamiseen.

Pääluokka 37

VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velan-
hallinta

94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)

Kuntien viime vuoden tilinpäätösten ennakko-tietojen mukaan joka kolmannen kunnan tulot eivät riitä menoihin. Kunnat ovat pahasti velkaantuneita: kun vuonna 2000 kunnilla oli lainaa keskimäärin 746 euroa per asukas, niin vuonna 2005 lainaa oli jo kaksi kertaa tämän verran, 1 327 euroa. Tällä hetkellä osalla Suomen kunnista on vakavia vaikeuksia saada taloutensa tasapainoon. Monet kunnat eivät pysty enää tuottamaan asukkailleen edes peruspalveluita, tämä näkyy muun muassa vanhustenhuollossa ja koulutoimessa. Kuntatalouden ahdinko pahenee entisestään. Tilanne vaatii pikaista korjausta. Siksi on syytä luopua valtion velan nettokuoletuksista kuntien hyväksi ja maksaa kuntien saatava valtiolta välittömästi.

Viite: Ed. Kankaan LTA 106/2006 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 37.01.94 vähennetään 300 000 000 euroa käytettäväksi kuntien hyväksi maksamalla kuntien saatava valtiolta välittömästi.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2006

Kari Uotila /vas
Iivo Polvi /vas

Mikko Immonen /vas
Mikko Kuoppa /vas